

РОБЛЯТЬ ПЛАН НОВОТ „НАЙРИ“

ВАШІНГТОН. — Сенатський фінансовий комітет про двох днях розсліду прийшов до переконання про потребу нового закону про відбудову краю та відразу приступив до опрацювання нового проекту.

Підчас переслухання перед комітетом сенатори допитували гостро Д. Ричберга, виконного директора „краєвої ради надзвичайної допомоги“, а в сенаті Бора й Глеса виступили проти кодексу.

Підчас переслухання Ричберг подав, що власні док діяльності „Найри“ взято до роботи назад 4 до 5 мільйонів людей. Він подав, що уряд платив місячно робітникам у середині минулого року коло 90 мільйонів доларів, а при кінці року по 132 мільйони доларів на місяць.

СЕНАТ ВІДКИДАЄ ВНОСОК ЛОНГА ПРОТИ ФАРЛІЯ.

ВАШІНГТОН. — Сенатський комітет для початку справ відкинув односторонній внесок сенатора Гуї Лонга, щоб розслідувати урядову діяльність почтамейстра Фарлія.

Сенатський комітет заявив однодушно, що Гуї Лонг тільки пліває заклиди, але не подає ні одного факту на їх підтвердження.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ВИДАТКІВ НА АРМІЮ.

ВАШІНГТОН. — По тридній дебати прийшов під голосування сенату внесок про збільшення видатків на армію та про її збільшення. При голосуванні за внесок за видання на нові зброєння 400 мільйонів доларів заявили 68 сенаторів, проти нього всього 15.

Армія має бути збільшена на 46,000 мужа.

ПРЕЗИДЕНТ ВИГOTOВЛЯЄ НОВІ ПОСЛАННЯ.

ВАШІНГТОН. — З Білого Дому дали газетарам до зрозуміння, що президент Рузвельт вишле в найближчих днях до конгресу ще 5 посланій у різних певних справах законодавства.

Предмети цих посланій покищо держаться у тайні. Догадуються тільки, що одно з них буде говорити про транспорт. Кажуть газети, що президент думає цими посланнями проломити опозицію конгресу в справі видання йому до вільної розпорядимости 4 мільярди доларів.

НОВА ДИКТАТУРА НА КУБІ.

ГАВАНА. — Уряд Мендіети проголосив диктатуру. У суботу раню кабінет Мендіети завісав конституційні свободи, щоб, мовляв, зломати вимірний проти уряду генеральний страйк і революційну пропаганду.

Проголошення диктатури наступило в 4-тій годині рано та було для населення Куби великою несподіванкою.

СТРАЙК У ФАБРИКАХ ЕДИСОНА.

НЮ ЙОРК. — Юнія робітників підприємства Брукліна Едисон Ко, що виробляє електричну силу, постановила голосами членів викликати страйк. За страйк заявили 17 разів більше робітників, ніж проти страйку.

Страйк вишшов через те, що юнія зажадала привернення роботи 6 робітникам, виданим з роботи, а підприємство відмовило вводити її волю.

АВТОМОБІЛЬНІ ФАБРИКАНТИ ПРОТИ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ДІТРОЙТ (Мішиген). — Союз Фабрикантів Автомобілів відкинув пропозицію Американської Федерації Праці говорити про умови праці робітників, бо, мовляв, вибори представників автомобільних робітників показали, що Американська Федерація Праці не представляє більшості робітників та не має права представляти робітників.

СТРАЙК БУДІВЛЯНОЇ ОБСЛУГИ В БРУКЛІНІ.

НЮ ЙОРК. — У суботу рано почався страйк обслуги високих будинків у Брукліні.

Юнія каже, що на страйк вийшли 6,000 робітників та що страйк припинив працю в 650 високих будинках.

ВЕЛИКИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — На кораблі Північно-німецького Лойду „Бремен“ приїхав до Америки відомий англійський письменник Г. Г. Велс.

По призначенню корабля його облягли 15 американських репортерів. Велс не хотів багато говорити, але признався, що хотів би передати чуття промову Гуї Лонга. Питалися, чи Лонг йому подобається. „То тяжко сказати“, мовляв Велс; „це такий чисто американський продукт. Побачу!“

УРЯД БУДЕ ПОСИЛАТИ ПОСЕЛЕНЦІВ НА АЛЯСКУ.

ВАШІНГТОН. — Федеральний уряд постановив почати колонізацію Аляски.

Вже цілі весни збирається він послати туди в долину Мантануска 200 родин та 400 нежонатих поселенців. Уряд віддає їм коло 8,000 акрів публічної землі. Перший ладунок імігрантів вилде з Сан Франсиско 1-го травня.

Підсоння долини Мантануски подібне до підсоння сухих північно-західних степів.

В СПРАВІ ЮВІЛЕЙНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА

(До бувших і теперішніх головних і відділових урядників У. Н. Союзу, всього членства нашої організації й усього нашого громадянства в Америці й у Ріднім Краю).

ГРОМАДЯНИ!

Сорок років минуло від часу, як У. Н. Союз розпочав свою працю серед українських емігрантів в Америці. Сорок років існування У. Н. Союзу — це сорок років власного народного українського життя в Америці. Історія У. Н. Союзу — це історія нашої американської України. Це історія великої національної й соціальної еманіпациї українського робітника в Америці. Це історія великанської боротьби за українське імя, за визнання американським урядом і американським народом слушности права українського народу до самостійного й державного життя.

Все те взято під увагу, коли дебатовано на останнім засіданню головного уряду У. Н. Союзу про справу видання ювілейної книги. І хоч були різні думки щодо трудності збирання потрібних матеріалів, зредугування й коштів, то була одна думка, що таку книжку треба за всяку ціну видати. А треба видати вже тому, щоб дати молодому, родолюбному поколінню матеріал, з якого вони черпали б відомості про своїх батьків в Америці, про трудності, які старе покоління зуміло побороти, й про осяг, які воно добуло.

Головний уряд затвердив пропозиційний план ювілейної книги. І редакційний комітет уже приступив до праці.

Це велике діло може бути виконане як слід тільки тоді, коли увесь наш Союзний загальний допоможеться. Та видання цієї ювілейної книги дежить також в інтересі нашої загальної справи. Тому радо поновтаємо співпрацю з нами тих усіх наших шановних громадян, що мають у себе певні матеріали, зв'язані з історією У. Н. Союзу, чи можуть написати спогади з минулого нашої організації.

В історію У. Н. Союзу ввійде не тільки історія освідомлення нашого робітництва щодо потреби забезпечення на випадок смерті, недуги чи нещасливого випадку, але вийдуть теж різні інші ділянки нашого життя в Америці, як церква, політика, освіта, економіка, музика, штука, письменство й т. д. Буде там теж огляд про наші відносини до Рідного Краю й Рідного Краю до нас.

В ювілейній книзі буде теж зібрана історія усіх відділів У. Н. Союзу. В тіх справі видається окремий квестіонар, який треба відділовим урядам, зглядно секретарям, дуже совісно виповнити й чимкорше нам надіслати. Пожамдані булоб, щоб кожний відділ помістив у ювілейній книзі свою найновішу фотографію, бо це прикрасить книгу й буде гарною пам'яткою.

В ювілейній книзі буде теж короткий опис усіх ювілейних свят У. Н. Союзу й тут теж треба секретарям відділів потрудитися й негайно надіслати короткі звіти з тих свят, або залучити витинки зі „Свободи“ з описом цих свят.

Видання цієї ювілейної книги вимагатиме від нас іще нераз потреби відноситися до відділів У. Н. Союзу, Союзівців і громадянства в справі допомоги в збірці потрібних до видання матеріалів. Та ми певні, що свідомі ваги цього великого діла охотно нам допоможуть. В тім переконанню безмежно виконувати отсей важкий обов'язок.

Редакційний комітет У. Н. Союзу.

ЗГІНУЛИ НА ПЕРЕХРЕСТІ ЗАЛІЗНИЦЬ.

Недалеко Форт Вейлім у місцевості Кабаска Фокс, Онт., сценарієс поїзда наїхав на перехрестя на вантажне авто, у якому знаходились 22 людей, що працювали при розбудові дороги. Удар локомотива був такий сильний, що кинув у повітря авто, яке врешті опинилося у рові над залізницею дорогою. У моменті удару частів автомобілів пасажирів випала на залізницю дорогу перед самою локомотивом, яка у страшній спосіб помаскарувала тіла побитих у цей спосіб людей. Другу частів пасажирів локомотива разом з автомобілем кинула в рів.

При катастрофі на місці згинули 9 людей, а один покинув життя в шпиталі, п'ять були важко поранені, а всім лекше.

СПРАВА ЕМІГРАЦІЇ В КАНАДУ.

На запит бувшого міністра торгівлі Г. Г. Стівенса, що думав уряд про справу нової еміграції з Англії в Канаду, відомий міністер емігрантів, який департамент заставляв його над цією kwestією, одинокі згодили на масове безробіття в країні, що не дає їм, поклади британському уряду.

Годиться британцям, що еміграція в Канаду не досить закрита. Впровадив минулого року прибуло в Канаду 13,576 емігрантів, в тому числі злив 6 тисяч із З'єднених Держав Америки, а депортовано з Канади того року 1,545 осіб, з виробів руками кожну частину.

ОДНОРІЧНІ ПРИМУСОВІ РОБОТИ ДЛЯ СЕЛЯНСЬКИХ ХЛОПЦІВ.

Німецький уряд видав постанову, яка зобов'язує всіх синів селян та полівих робітників до одnorічного побуту в так званих таборах трудової служби. Закон відноситься до всіх селянських хлопців, що народилися після 1. січня 1914 р., а народжені перед тою датою, якщо їм не минуло ще 25 років, є обов'язані до шістьмісячного побуту в таборах.

Інша урядова постанова сповіщає, що після 1. березня Сарська область буде становити тимчасово окрему адміністративну округу Німеччини під надзором намісника, якого назначить Гітлер. Описія побуту призначена до одної з дванадцяти провінцій, на які буде поділена Німеччина згідно з теперішніми планами політично-адміністративного поділу країни.

ВИНАХІД БЕЗРОБІТНОГО.

Максим Собкович, літ 31, безробітний автовий механік у Вінніпегу, удосконалює новий тип продюктера рухомих об'єктів, над який високо платили інженери в індустрії фільмів, який час домігав собі головно. Собкович називає свій винахід „беллерісним продюктером“. Іншими словами, фільм переходять крізь продюктер гладко і рівно, без шарпів, які часто реалізували фільми. Винахідник виробив руками кожну частину своєї машини.

ВИКРАДАЧ ЗАСУДЖЕНИЙ НА 15 РОКІВ ВІЗНИЧІ.

В Лондоні, Онт., скінчилась одностайна судова розправа проти 55-літнього кінгара Давида Мейнера з Сінсінаті, обвинуваченого у викраденні й ограніченню власника місцевих броварень Джона С. Лябата в серії м. р. Лябата вилучено на волю два дії після викрадення. Спільниками Мейнера були ще два чоловіки, яких тепер арештовано в Америці й мабуть вони будуть видані Канаді. Мейнера засуджено на 15 років тюрми.

ПЕРША БІЛА ДИТИНА НА ПІВНОЧІ.

В Камерон Бей, на східній кінці озера Грейт Лейк, в Канаді, вродилася перша біла дитина. Її є дочка а-ра і паї Т. О. Бірнес. Дитинка має вже три тижні. В часі її уродили, 15-го січня, на дворі було 50 ступнів нижче зера.

МЕЧЕТ У ВАРШАВІ.

Музуланська громада у Варшаві рішила побудувати для ісповідників Магомета мечет, який має стати між будівлями Станісла і Любечового. Магістрат іде їм на руку, бо подарував 2 тисячі кв. м. площі під мечет, причому дві найближчі вулиці будуть названі вулицями Мекки і Меджини. Мечет має бути побудованої стилем, згідно з новачасними вимогами. З весною польський мечет, д-р Шмекевич, вибирається в магометанський краї збирати гроші на будову цього мечету.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВИЙ ГОЛОД В УКРАЇНІ В 1935 РОЦІ

ЛОНДОН. — Міжконфесійний й Міжнародний Комітет Допомоги Голодуючим у Советах, якого осядок є у Відні й на чолі якого стоїть кардинал Ілліч, розіслав до англійських часописів і установ меморіали в справі голоду в СРСР. Меморіали підписані секретарем Комітету, д-ром Евалдом Аменде. Такі самі меморіали, виготовлені англійською мовою, розіслали теж до церковних, гуманітарних й інших установ в Америці. Меморіал має 20 сторін і широко обговорює голодуючу ситуацію в Советах, а зокрема в Україні. На підставі зібраного матеріалу Комітет Допомоги приходить до висновку, що голодова катастрофа в СРСР не минула. Навпаки, треба надіятися в Советах, голодно в Україні, в найближчих місяцях нового страшного голоду, підчас якого знов гинуть мільйони людей. Меморіал кінчиться записом: Щоб треба робити, щоб урятувати тих нещасливих від голодової смерті?

ВОСКРЕСЕННЯ РУСОФІЛЬСЬКОГО РУХУ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ.

ВАРШАВА. — Посол д-р С. Біляк, забираючи голос у варшавських сойми в дебати над бюджетом міністерства внутрішніх справ, обговорював польські способи розбирання української національної єдності, а зокрема спроби воскресити непереможний передвоєнний русофільський рух. Роботу що переводить польське міністерство внутрішніх справ разом зі своїми органами. Посол Біляк казав таке: „В тіх цілях ввели при останніх соймових виборах двох русофільських послів з ББ, а старости піддержують цей рух навіть з порушенням обов'язуючих законів. Щоб швидко цей рух розвинути, забороняють у нас, як це зробив староста в Новім Санчі, заложити чистильню „Прогреси“ в Фльоринці та Шавніку тільки з цього приводу, що в тіх громадах існують або мають повстати русофільські чистильні Качковського. А старости в Лиску та Зборів виділяють об'єкти просто з закликом до населення, щоб закладати русофільські чистильні ім. Качковського, а забороняють чистильні ім. „Прогреси“. При самоуправних виборах власті і Польки форсували до громадських рад рештки русофільів, а унаважували незалежні українські листи. Адміністраційні власті патронують і при допомозі адміністрацій організують зібди й наради русофільів, а на тих зіборах повівають трибарвні царсько-російські стяги“.

ПРОГУЛКА ПО ГУЦУЛЬЩИНІ.

ВОРОХТА (Галичина). — До Ворохти на Гуцульщині приїхали на довшу прогулку військові представники чужих держав, а це японські, більшовицькі й німецькі старшини.

СТРАШИТЬ ПОЛЯКІВ.

ЛЬВІВ. — Вшехпольський „Курер Львовський“ страшисть поляків, що бороново-сирчане купелеве заведення в Пустомиті, 15 км. від Львова, хочуть викупити Українці й створити з нього літніце для греко-католицького духовенства.

РАТУНКО НАШІХ ЛАТИНІКІВ.

ЛЬВІВ. — Під таким надголовком поміщено статтю в часописі „Батьківщина“. Читаємо там таке: „Всі ми знаємо дуже добре, що на території східної Галичини (і Холмщини) є багато селян і міщан римо-католиків, які говорять українською мовою, і мають тісні родинні й товариські зв'язки з Українцями греко-католицями. Ріжняться від них тільки обрядом. Все інше: побут, звичай, заняття, спосіб життя очевидно такі самі, як і греко-католиків України. А проте наш національний провід ніколи поважно навіть не ставився освідомити наших латиників в українській національній душі. Він дав собі накинути зручно підсунути Полькамі погляд, що всі латиники в східній Галичині це Польки, хочби навіть і говорили українською мовою. Це очевидно з грунту фальшивий погляд. Бо не осядять і релігія рішає про те, хто до якої нації належить, але передовсім мова, спільна історія, традиція і випливають з того почуття приважености до одної спільноти. Чи напр. Німці, Чехи, Мадяри, Італійці і т. д. маємо уважати Полькамі тому, що вони римо-католики? Це ж для всіх очевидна нісенітниця! А в нас у таку нісенітницю вірили ціліми десятиліттями, а то і століттями“.

Стаття кінчиться тим, що вдержання „тих римо-католиків, що говорять українською мовою, при своїй нації матиме рішучий вплив на майбутність нашої тісничої батьківщини“.

„ОЙ, НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ! ПО БІЛЬШЕВИЦЬКИ“.

У ХАРКІВ. — У Харкові йде тепер стара песа Старицького „Ой, не ходи, Грицю“, перероблена на більшовицький лад драматургом Микитенком. У песі зображено „класово-диференційоване село“.

ВЕЛИКІ ВТРАТИ ПО ОБИДВОХ СТОРОНАХ.

АТЕНІ (Греція). — Поїзд за поїздом, що над'їжджають з різних сторін краю, переповнені раними. Кажуть, що й урядові й повстанські війська мають великі втрати в людях.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

БУЛО ДОКАЗАНО.

До шерифа у Поппар Блоф, у степі Мізурі, зголосився Натані Белмонт Гем та казав йому, що він говорив, у мисливстві Лита Рокс, у степі Аркензо, з Артуром Робінсоном.

Цей Артур Робінсон має на баченні неживий, і то не тільки неживий, але й убитий, і то не тільки убитий, але й змучений, бо за його вбивство сидять у тюрмі два чо-воки, засуджені на довічне ув'язнення.

Ці немовби ілюстрації при-родо, яка може стати Бру-новою Гамптановою. Бо такса-мо як „доказано“ злочин Гамптановою, таксамо доказа-но його цим двома, що сидять у в'язницю Артура Робінсо-на.

КОТРИЙ ЦЕ КРИМІНАЛЬ-НИЙ ТИП?

Белмонт Гем казав, що Ар-турові Робінсонові, був за до-го вбивство сидять у тюрмі два чо-воки.

Цим хлопчина хотів спита-тися Робінсоном, чи не почува-ється він до обов'язку постара-тися про звільнення їх від не-справедливої кари.

На це Робінсон сказав: „Так, але треба! Вони повинні та-сидати, і то не на багато років, але аж до самої смерті!“ Він видно вважає їх за людей, я-ким належить тюрма.

Цікаво тепер знати: Кому саме належить тюрма як кримінальникам? Чи тим двома, котрих засудили прися-жні й судді, чи цьому Робін-сонові, що ходить по світі який і здоровий?

СВОБОДА В МУЗЕЮ.

Кадані Лайенс, що був шість днів московським кореспондентом новинарської агенції „Ю-наїтада Прес“, написав „Недо-вільно про більшовицьку Росію“ книжку під наголовком „Мо-зовська карузель“.

Змальовує автор у цій книж-ці одне місце в Росії, де панує справжня свобода думки й слова. Є не захист для слова, „бомбометачів“, себ-то старих російських революці-онерів, що стоять який 50 кі-лометрів від Москви. Є, це справді живий музей росій-ської революції від 1860-тих років дотепер.

Мешканці цього дому це о-динки люди в Росії, що мо-жуть говорити собі про полі-тику уряду, що їм подобаєть-ся.

Так у Росії зложено до му-зею старих революціонерів і свободу слова.

БОЛЬШЕВИКИ ЯК ШИР-СЕНЬКІ МОСКАЛІ.

Автор подає дуже цікаву характеристику більшовиків під національним оглядом. Він вважає їх за типичних, найви-східніших Москалів. Бо, мовляв, Москалі все були й у-се є опортуністами.

Ця характеристика Москалів може неодолю дивувати. Не-важко сказати Москалі, котрим усе закидали, що вони про-бують поступати навіть у практичному житті за ріжними засадами, часто зовсім непра-вильними, це опортуністи, се-бе, то люди, що не дають про-заси, а старяться викорис-тосувати нагоди для досяг-нення своїх цілей?

Так, каже Лайенс. Москалі це чистої води опортуністи, а більшовики не опортуністи, як вську нагоду використовують для досягнення своїх цілей (котрою випадково є кому-наш).

ОПОРТУНІСТИ, ШО ЗАКИ-ДУЮТЬ ІНШИМ ОПОРТУ-НІЗМ.

Робить Лайенс дуже ха-рактеристичне спостереження: Навіть як більшовицькі заки-ду-ють одні одним опортуніз-мом, і то це є доказом їх опору-тизму, то й тут вони поступа-ють як ширі опортуністи.

М. Костишин.

НАД МОГИЛОЮ Т. ШЕВЧЕНКА

Кобзарю! Пророче! Якби то ти встав, Кругом подивився на села убогі, На лани безкраї, на степи розлогі, То ти би над ними гірко заридав. Матір Україну кати сльозами дували, Осталися руїни, рабів зубожі, Гуляв неволя, голод, летів гнів. Тай сумні могили скрізь повистояли. Тебе як пророка з триномом підносять, Шоб твій держави державою владі; Сава твої ломлять на глум, без пошани, Тай брехню червону світою голосать.

Ех! Батьку Кобзарю, як би то ти встав, На брехню поглянув, катів поспитав: Хто забрав від тебе молоді сили? Що тебе загнало живцем до могили? Чи не цей проклятий московський указ Тебе у неволю загнав за Кавказ?

Чи божки сучасні не так володіють, Що голодом морять, тюрмою сапять, А раби про волю думати не сміють — Над ними притисли червону печатку. Кровавитися серце про зобуву палоту, Про плач фарисейський і його роботу. Монументом кривить проклятий гріх, Діток твоїх морять, як на глум, на сміх.

Тиж співав...

„Для мене однаково буде, Чи мене загладять добрі люди, чи ні — Та не однаково вже буде жєні“... — Чи сини, як Вкраїну мучать у ярмі?

„МОВНИЙ ПОРАДНИК“

ДЛЯ РЕДАКТОРІВ, ВИДАВЦІВ І РОБІТНИКІВ ПЕРА.

Лист п'ятий.

7. „В Україні“, а не „на Україні“.

Ми сильно звикаємо до най-різніших перетворень мовних виразів і вперто вживаємо їх, не питаючи себе, чи то вираз добрий, чи неадекватний. До своєї власної мови ми все забуваємо застосовувати одну з важливих вимог методології наукової мовознавчої праці: глибоко зрозуміти основне значення форми, що її досліджуємо. До таких неперудуманих традиційних форм нале-жить і вираз „на Україні“, що має в нас прецедент історію.

Справді, подумаймо глибоше, що визначає така звичайна і нас форма „на Україні“?

Три роки тому запитав був мене раз один чужинець, що трохи змів по-російськи, чо-му я говорю на Україні, а не в Україні, як би то нормально на-деждало говорити. Дати до-брий відповідь на це ніби про-стє питання я не міг відразу. Пізніше почав я над цим ду-матися, і вкінці переконаніше, що наше загальноприйняте „на Україні“ таки неправильне, що загалом існує помилка від-міння між виразами „на Укра-їні“ та „в Україні“. Пригля-нувшись до цього ближче.

Коли ми говоримо про гео-графічне місце відокремлене, самостійне ціле, й зовсім окре-слене, тоді на питання де ви-живаємо тільки прийменника в ч и (а не на) з відмінком міс-цевим: А я в Каневі родився (Шевченко), „Великий Лох“, даліше подаю приклади з (Шевченка), у Почаєві світо-му, ридала-моялась.

Так само, коли говоримо про докладно окреслену тери-торію, як закінчене ціле, або про самостійну державу, тоді за-вжди вживаємо тільки при-ймєника в ч и (а не на): Австрія, в Америці, в Руму-ні, в Польщі, в Росії і т. ін.

Що ж до прийменника на з місцевим відмінком, то його вживаємо при географічних назвах на питання де тільки тоді, коли територія, що про-неї мова, не окреслена доклад-но, не самостійне ціле, а тільки складова частина якоїсь держави, чи взагалі це части-на якоїсь окресленої території, нпр. завжди кажемо: на Полі-дні, на Подляссях, на Київщині, на Волині, на Буковині і т. ін.

Відміну між на та в при те-ристоріальних назвах добре видно в цьому Шевченковому вірші: у Києві на Подолі побу-колись („Чернець“) — тут По-дольська Києва. Так само кажемо: у Львові на Личакові, в хаті на покуті і т. ін. Каже-мо: в саду, в хаті, в універ-ситеті (а не: на університеті), але: на вигоні, на вулиці, на площі і т. ін.

Наш вираз „на Україні“ скла-дався історично, але головню за останні часи, коли Україна не була самостійною, а тільки частиною іншої держави. Ста-чає частину Польщі з свого державного погляду правиль-но говорила тільки НА УКРАЇ-НІ, на Цигів, на Мазовіш і т. ін. Те саме було пізніш з державного погляду росі-йської.

ського: на Україні, як на Кав-казі, на Кубані, на Уралі і т. ін. Цілі віки ми чули НА УКРАЇ-НІ, то на Україні, а тому й записали собі це „на Україні“ як своє власне, зовсім забувши про його історичне походжен-ня й не відчувачи, що власне це на — цеж болоча й неваж-лива ознака нашого кошино-го поновлення.

Стара наша Русь чи Малоросія складалася з декількох ча-стин: Галичина, Волинь, По-діль, Україна (головно Київ-щина). Хто слова Русь чи Ма-лоросія вживав на означення цілого народу, для того Україна була тільки частиною; не-скажемо, завжди бачимо в XVII-XVIII віках, нпр. в універ-сала Богдана Великого або в Літопису Великого й ін. Украї-на мислилась тоді частиною цілого нашого народу, Русь, а то мовира „на Україні“ був нормальний. Але вже за ста-рих часів дехто розумів Укра-їну значно ширше, а тому й писав „в Україні“.

Серед українських земель Галицька земля довше за інші затримувала „свою незале-жність і взагалі мислила себе більше відокремленою, чо-му це й досі зохвала свою держав-ницьку граматичну форму, бо завжди говоримо тільки „в Галичині“, а не „на Галичині“. Навпаки, говоримо тільки на в Буковині, на Закарпатті.

Коли край мислився за ок-ресме ціле, конечно вжива-мо в (а не на), пор. навіть ро-с. в Малоросії або п. в Ма-лоросії.

Цікаво, що Шевченко в сво-їх творях значував мислю Україну, як назву для всього нашого народу, як окреме са-мостійне ціле, а тому й уживав на питання де місцевого від-мінка з прийменником в. Напр. (видаючи Доманицького 1910 р.): У нас в Україні старий Котляревський отак шепетав 10. Було колись — в Україні ревілі гармати 33. Було ко-лись — в Україні дико тапо-вадо 33. На весь світ почу-вал

що діялось в Україні 46. Ви-ривають гайдамаки ворогів в У-країні 75. Велике свято в Укра-їні 89. Посідали гайдамаки в У-країні жито 125. Давно ко-лись те діялось у нас в Укра-їні 137. Сир ніч будуть в Укра-їні родитись близнята 220. Чи буда я жити в Україні 225 і т. ін.

На питання куди при тери-торіальних назвах вживаємо в — у або на з відмінком закін-чим з такою самою відмінною їх: Поїхав у Польщу, в Італію, в Америку („замість до Поль-щі, до Італії, до Америки“), але: на Київщину, на Буковину, на Дні. Так само: втечши на Укра-їну, поїхав на Україну і т. ін., мислячи Україну складо-вою частиною своєї держави. Але знову: Поїхав в Галичину на Яворівщину.

Шевченко й на питання куди звичайно добре пише в, напр.: В Україну ідти дити, в нашу Україну 53. Тепер летши в Україну 54. Сини мої, летіть в Україну 57. В Україну верта-лися 60. Що ти несиш в Укра-їну 269. Линуть в свою Україну 337 і т. ін.

Але звичайний традиційний погляд, що Україна — то ча-стина другої держави, невідомо захоплював і Шевченка, чо-му й він не рідко писав і форм „на Україні“, „на Україну“. Було колись добре жити на тій Україні 34. Пішли цигани і на Волинь, і на Україну 278. Форми „в Україні“, „в Укра-їну“ вживав Шевченко в „Коб-зарі“ 41 раз, а форми з „на“ — 33 рази. На повстання форм з на в Шевченка впливала, звичайно, й вимога ритму.

Котрої ж форми маємо вжи-вати за теперішнього часу? Відповідь зсна з усього вище-казаного: тільки в Україні, в Україну. За останні 50 літ ми остаточно зріклися своїх „ко-шиношніх назв Русь та Малоросія, прийнявши назву Украї-на за назву цілого етногра-фічного території, коли ж так, то мусимо змінити й стару граматичну форму, й ужива-ти тільки в Україні, в Україну, а не на Україні, на Україну. В 1917-1920 роках існувала У-країна, як незалежна держава. Крім того, така-ся Україна, як територіально окреслене ці-ле, в радянських умовинах правно існує й тепер; уське зменшення самостійності цієї України ми звичайно вважаємо за акт безправ'я. Коли ж так, то мусимо прийняти знову та-кий тільки вираз „в Україні“, як кажемо: в Росії, в Італії і т. ін., вининиши остаточно з нашого кошиношнього понове-лення — рабську форму „на Україні“.

Через це й „Заповіт“ Шев-ченка читаємо й співаємо тільки так:

„Як умру, то поховайте Мене на могилі, Серед степу широкого, В Україні мій!“

Іван Огієнко.

В СУМНИЙ ДЕНЬ

(У 12-ту річницю прилучення Галичини до Польщі).

Ще рік пройшов, у замганню, А скільки полонилось сіл, крові! Ми в вірі тверді і багатію! Жемо жемо двічі і обнови.

Чи довго прийдеться, нам ждати, Щоб зникла кордоня й кайдани? Чи довго ще будуть знущатись Фемида і Ріон на наші?

Чи довго? Когож нам питати? У кого жукати порятунку? Проти кривди, безправства, неправди Насильства, гнету і грабунку?

Чи завжди в сльозах і ріданню, Як тів сироті у негоді, Нах жати в марші сподіванню, Полюгом чужого народу?

О мій Ціле на нас день мстатне, Це тебе, шалена година! Закридай риди, і на них повстан: Соборна Вільна Україно!

Е. Матрушкін.

У лікаря.

— Шість склянок пива пили ви дендо? Не дозволяю вам тепер більше пити, як полови-ну з того.

— Пане докторе, я тепер пригадав собі, що я пив бля-шес

КВЕСТІОНАР

(ВИГОТОВЛЕННЯ ДЛЯ ВІДПІЛІВ У. Н. СОЮЗА, ЗГЛЯДНО ДЛЯ ВІДПІЛІВІХ СЕКРЕТАРІВ, З ПРОХАННЯМ НЕГАНІНО ЙОГО ВИПОВИНИТИ І ЗВЕРНУТИ РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ“ ДЛЯ ЮВІЛЕЙНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА.)

I.

ІСТОРІЯ ВІДПІЛІВ.

A.

Число й назва відділу і місцевість осідку:

Коли заложено відділ? (день, місяць, рік)

Хто найбільше потрудився коло зорганізування?

Імена перших відділових урядників:

Скільки було членів при оснуванні відділу?

B.

Скільки виплатив відділ допомоги членам?

Скільки виплатив зі своєї каси на народні цілі в Америці?

Скільки виплатив на народні цілі в Ріднім Краві?

Звідки добував фонди на допомогу членам і на народні цілі?

C.

Маєток відділу:

В готівці, бондах чи інших інвестиціях: \$

Дім або площа вартості

Бібліотека має книжок вартості

Приладдя до аматорських вистав, ноти і т.

п. вартості

Інший маєток вартості

D.

Чи причинився відділ до зорганізування якої іншої народної установи (Народний Дім, кооператива, хор, аматорський кружок і т. п.)

З якими іншими організаціями співпрацював?

Чи не повстав із залуки двох чи більше відділів і з яких?

Де відбуваються мітинги? (В українській галі чи чужій, чи в галі церковній чи у своїм власним домі)

E.

Теперішній уряд відділу:

F.

Загальні замітки, зв'язані з такою діяльністю відділу, про яку нема згадки у вище наведених запитках:

II.

ЮВІЛЕЙНІ ОБХОДИ 40-ЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ ІСНУВАННЯ У. Н. СОЮЗА.

Чи відділ сам обходив ювілей, чи в залузі з іншими відділа-ми?

Чи був уже поміщений опис ювілейного свята в „Свободі“? (Подати число „Свободи“, або перелати витинки з га-зети, якщо опис був видрукуваний).

ЗАМІТКА: Якщо ювілейне свято відішло не було досі описане в „Свободі“, треба секретареві відділу виготовити короткий опис, або постаратися, щоб Комітет Свята такий допис негайно виготовив і вислав.

III.

ФОТОГРАФІЧНІ ЗНИМКИ.

Просимо відділи, які хочуть мати в ювілейній книзі фотографічні знімки з членів відділу чи з ювілейних обхо-дів, щоб зголосили отсе бажання вже тепер та надіслали за-разом належність за вироблення кілші. Кілші на цілу сто-рону книжки (5 цілих ширини через 8 цілих довжини) ко-штуватимуть \$0.50, а кілші на пів сторони (5 цілих ширини через 4 цілих довжини) коштуватимуть \$0.25.

Фотографічні знімки треба буде надіслати найдад до 15 серпня 1935 року.

Писати і вислати матеріал на адресу „Свободи“ для ювілейної книги У. Н. Союзу.

EAGLE REGALIA CO.

Виробляє ПРАПОРІ, ЦЕРКОВНІ ХОРУВІ, ЛЕНТИ, ВІДЗНАКИ, СТАЖКОВІ ВІДЗНАКИ, БРАТ-СЬКІ ПЕРСТЕНІ І ПЕЧАТКИ.

Коли саме братство, товариство чи спільнота хоче бути єдиним, хай піде на наш заводчик на пробу.

Каталог, інформація і проби ворси виласю Вам на нас записав БЕЗПЛАТНО.

298 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

Агент оферує фірмі свої товари, та боє не хоче купити.

— Таких гостей, як ви, я хотів би мати два-цять.

— Якто? — дивується боє — таж я нічого не купив!?

— Саме тому я хотів би мати двацять, бо маю дедалі

